

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben hához hordva:	
Egész évre	20 kor
Negyedévre	5 "
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és szombat utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apáczai-utca 2.

A szerkesztőség kéziratok visszaszolgáltatására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, december 15.

Ausztria ellen.

(K. Ö.) Egy időben két irányban is megindult oly irányu mozgalom, melynek célja az osztrák iparcikkek bojkottálásával a magyar iparnak társadalmi uton propagandát csinálni. Az egyik mozgalom élén iparosok és kereskedők szövetezése áll, a másik mozgalom a városok és törvényhatóságok kebeléből indul ki. A városok élén Debreczen és Brassó városok állnak. Nem szükséges hosszasan fejtegetnünk az ily irányu társadalmi mozgalom célját. Hisz aki tisztában van a nemzeti termelés gazdasági és társadalmi fontosságával, azelőtt felesleges fejtegetnünk iparunk hátramaradottságából és az osztrák ipar versenyéből származó hátrányokat.

Ez a mozgalom bár nem első a maga nemében, teljesen indokolt. Indokolt a nemzeti termelés, tehát a magyar ipar szempontjából és indokolt a jogos védekezés szempontjából. Ausztria ugyanis nem éri be azzal az előnnyel, melyet iparának a közös vámterület és a vámpolitika nyújt, hanem mindenféle uton-módon lehetetlenné teszi a magyar ipari és mezőgazdasági termékek térfoglalását Ausztriában. Beszélnek lojalitási klauzúlaról. Mintha az osztrák és magyar kormányok között titkos megegyezés lenne,

hogy mily mértékben mozdítható elő a magyar iparfejlesztés. Nem tudjuk, hogy ily klauzula valóságában létezik-e, vagy nem. Amit azonban látunk, az az, hogy az osztrákok társadalmi uton bojkottálják a magyar ipar és mezőgazdasági cikkeit. Nap-nap után érkeznek idevonatkozó panaszok. Mit tehetünk mi ez ellen? Hasonló fegyverrel kell küzdenünk az osztrák származású import ellen. Állítsuk fel az önálló vámterületet házuk küszöbén! — hangzik mindenfelől. Lehet, hogy a mostani politikai akció a maga részéről is hozzá fog járulni, hogy gazdasági mozgalom sikerrel járjon.

Mert a magyar társadalom indolenciája ezen a téren megtörhetlen valami. Évről-évre panaszkodnak kereskedőink és iparosaink, hogy a karácsonyi vásár, mely elé oly nagy reménnyel néznek, nagy csalódással járt. Mert a társadalom a szeretet ünnepét is arra fordítja, hogy az idegen iparcikkeket vásárolja. Itt van, hogy csak egy példára hivatkozzunk, a gyermekjáték ipar. Ezen a téren bevételünk hat millió korona. Ebből a hat millió koronából, míg a játékszerek a gyermekek kezébe kerülnek, 12 millió lesz. Tehát oly gazdagok vagyunk, hogy csak erre az egy luxusiparra 12 milliót tudunk a külföldnek, első sorban Ausztriának adni. A mi játékgáraink pedig tengődnek és játékiparunk nem fejlődik. Mindössze, ha jól tudjuk, öt játékgárunk van, a marosvásárhelyi, a bártfai, a szél-

aknai, a fenyves-chovojniczai és fegyverneki. Ezek is kisebbbranguak, nagyobb szabásu gyárunk egy sincs.

Ez az egy körülmény is kirívóan jellemzi ugy iparfejlesztésünket, mint iparpártolásunkat. Miért nem fejlesztjük azt az iparágat, melynek rendelkezésére áll nyersanyag és munkakéz? Iparpolitikánk talán abban vétkezett leginkább, hogy helytelenül alkalmazta az állami támogatást. Az állami pártfogással oly irányt kellett volna adni az iparnak, mely viszonyaink között boldogulhatott volna. De az állami támogatás sok esetben csak arra volt jó, hogy a tőkének a kamatozást biztosítsuk, anélkül, hogy az iparnak, belőle haszna lett volna. Még jó, ha magyar közpénzzel az osztrák ipart nem támogattuk.

Hasonló hibába esett a magyar társadalom is. Nem pártolta, ami magyar. Az okok ismereteseke előttünk. Egyrészt szegénységünk, másrészt a kereskedelem kozmopolitása volt oka annak, hogy az osztrák ipart hizlaltuk.

Mindkét irányban a viszonyoknak meg kell változniok. Most társadalmi iparpártolásra van szó. Tehát azt támogassuk. Amit Debreczen és Brassó akarhat, azt minden hazafias város akarhatja. A politikai viszonyok talán inkább kedveznek, mint hátráltatják a mozgalmat.

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A négylevelű lóhere.

— Angol novella. —

— Igazán nem tudom, mit kívánhatnál a névnapodra. Hiszen neked mindened van a világon.

— Mindenem? — kérdezte a szép fiatal leány és kedves, szégyellős mosolylyal nézett a barátjára.

— Talán még több ékszer szeretnél? Gyémántokat? Hiszen neked abból is sok van már.

E szavak után miss Gladys a kis ékszerszekrényre mutatott, melyet éppen azelőtt rendezgettek el újra. Miss Ellen szerette mutogatni a kincseit, a barátja pedig megtette a kedvéért, hogy ha unta is már, de újra meg újra megcsodálta. Így aztán nézegetés közben áttértek a ruhákra, onnan a bálakra, az ismerősökre, a legújabb eseményekre és a két fiatal lány mindig jól mulatott.

Miss Ellen szobácskáját az Isten is bizalmas csevegés színhelyének teremtette. A puha, kék selyem ülőhelyek, a vastag szőnyegek, a

titokzáró dus függönyök valóságos fészekké varázsolták ezt a kis szobát. Különösen kedves helyecske volt a sorokban, rózsaszínű lámpa árnyában, duzzadt selyempárnák, finom angóraszőrök között. Ide bujtak rendszeren, hogy nagy dolgokat suttogjanak együtt, mint most is, mikor azt akarták megbeszélni, hogy Ellen mit is kívánjon a névnapjára. A barátja azt mondta:

— Mindenem van!

És ez igaz is volt. Ellen szülei soha egyetlen kívánságát sem tagadták meg. És hogy Ellennek sok és drága kívánsága volt, bizonyította az egész ház. A szobája, az ékszerszekrénye, az istállója, a ruhatára.

— Hát nem is kívánok én már drádaságot, — mondta. — De azért valami vágyam mégis van...

Elhallgatott és piros arcát elrejtve küzdött: bevallja-e a kívánságát?

— Talán utazni szeretnél? Mi angol lányok ezért élünk, halunk. Elmenni Egyiptomba...

Ah!

— Papával, mamával. Köszönöm szépen.

— Talán egyedül?

— Nem...

— Hát akkor valakivel! Mondd meg, no mondd meg ki ő? — kérdezte a fiatal lady élénken és miss Ellen gyönyörűen fülöpírt.

— Tehát nászutazás. Elhiszem, hogy jó lenne, de kivel, kivel? Csak nem Mr. V. a boston-király?

— Kérlek, ne sértess. Mr. V. apja hentes volt, én pedig megválasztom azt, a kire nézek...

— Ahá, értem. Ellen kisasszony a leghangzatosabb nevet, a legmagasabb születést választotta. E szerint nem nehéz kitalálni, hogy herczeg...

— Ki ne mondd a nevét!

— Mikor olyan könnyű volt kitalálni. — Hiszen egyetlen egy herczeg van a társaságunkban. Aztán én előttem akarsz titkolózni? Gyer csak ide. Én majd halkan, nagyon halkan a füledbe sugom a nevet, te nem vallasz be semmit, csak intess egy iczipicizt. Jó?

Gladys már át is ölelte a barátját és fülébe sugta azt a nevet, melytől a fiatal hölgy a haja tövéig elpirult. Aztán megcsókolta a barátját és az ő szeme is felragyogott.

LEBOVITS és WEISZ angol divat férfiszabó cég

keztek, a mely raktár dús választékban a nagyérdemű közönség rendelkezésére áll. Előnyös ruhabérlet-táblázattal a cég szívesen szolgál, a legjobb kiszolgálásról pedig a cég eddigi jó hírneve is kezeskedik. — A m. t. vevőink és a t. közönség további pártfogását tisztelettel kéri.

Lebovits és Weisz angol divat férfiszabó cég NAGYVÁRAD, Fő-utca, zárdá-épület. — uojojaj. 15s vidéki és városi

A politikai válság.

Mig egyrészt azt mondják, hogy a kormány hosszú uralkodása rendezkedik be; addig másrészt váltig azt hangoztatják, hogy a koalíció végre vállalkozik a kormányzásra.

Ezt az utóbbi föltevést egy német nyelvű budapesti újság is megerősíti. Pozitívként állítja, hogy Lukács László tárgyalásai már annyira előre haladtak, hogy a koalíció kész taktikát változtatni.

Erre vall a néppárt lapjának tegnapi nyilatkozata is, mely a kéke mellett csinál hangulatot a vezérbizottság hétfői ülésére.

Ezzel a koalíció csak taktikát változtat, mert a küzdelmet nem hagyja abba. Kormányt vállalna a koalíció minden feltétel nélkül — ahogy azt Kossuth Ferencz ajánlotta mindjárt a választások után. Elfoglalja az összes hivatalokat, kezébe veszi a kormányzást és így igyekszik majd elérni a célját.

A koalíció tehát azt, ami január huszonhatodika óta máig történt, egyszerűen törli és fölveszi a fonalat ott, ahol január huszonhatodikán elejtette.

Különösen Kossuth Ferencznek és Apponyinak tetszik az eszme, amely különben már újra hódított, hogy mint közel valóságról lehet róla beszélni.

Fejérváry Bécsben.

Bécsből jelentik telefonon: A király ma délelőtt 10 órakor magánkihallgatáson fogadta Fejérváry bárót, aki a magyar minisztertanácsnak a parlamenti helyzetre vonatkozó módosított javaslatát terjesztette elő. Fejérváry báró azt hitte, hogy a király már ma fog dönteni a javaslatok dolgában, de annak ellenére, a mai kihallgatás is rendkívül hosszú volt. Fejérváry báró holnapig kénytelen lesz itt maradni s a király valószínűleg megegyeszer kihallgatáson fogja fogadni. A miniszterelnök jelen lesz Samassa érsek kardinális kalapjának feltételénél, de az udvari ebédén, melyet a király ez alkalomból ad, nem fog résztvenni,

mert sürgős politikai ügyek miatt vissza kell utaznia Budapestre és valószínűleg az első délutáni vonattal fog elutazni. Fejérváry a Hofburgból való távozása után a magyar minisztériumban reá várakozó újságíróknak csak annyit mondott, hogy *még nincsen döntés* és hogy holnapig Bécsben marad. Azok a módosított javaslatok, melyeket ma Fejérváry a király elé terjesztett, a képviselőház elnapolására vonatkoznak. Legvalószínűbbnek látszik, hogy a házat *február végéig* fogják elnapolni, de nincsen kizárva az sem, ha az elnapolás bizonytalan időre fog szólni.

Lukács tárgyalásai.

A kibontakozás irányában ez a mai kihallgatás már azért sem jelenthet sokat, mert Fejérváry makacsul ragaszkodik ahhoz a régebbi kijelentéséhez, hogy a békét csak ő közvetítheti és ő is csak akkor, ha erre egyenesen felkérlik. Lukács László ennek dacára folytatja a maga egyengetési munkáját és sorra járja valamennyi párt vezérfőit, hogy őket valamely végleges rendnek, vagy legalább átmeneti kibontakozásnak meggyerje. Lukács munkáját nagyon megnehezíti az a hír, hogy a király állítólag azt mondta volna: »Meine Hoheitsrechte müssen fesgelegt werden!« — Az én felségjogaimat meg kell szilárdítani. Ez persze az ellenzék részéről teljes kapitulációt jelentene, mert még formulára sem számíthat, mely akár a legtávolabbi jövőre is kilátásba helyezné azt, amit most elérni nem lehetett.

Ha mégis úgy fordulna, hogy legalább újabb tárgyalások lennének, akkor is csak az elnapolás után eső időre várható az a fordulat. Széll Kálmán, akiben főleg az alkotmánypárt látja a jövő emberét, egyelőre visszavonult. Ha majd szükség lesz rá, bizonyára ismét helyen lesz; gondoskodik erről az alkotmánypárt, mely perhorreszkál olyan új kormányt, melynek feje a szabadelvűpártból kerül ki. Széll azért is kell, mert Andrássy megint ott van, ahol ismételt volt: ő sehogys sem akar miniszterelnök lenni; ő inkább Deák mint Andrássy szerepére vágyik. Egyelőre azonban nem vagyunk annyira, hogy csak beszélni is lehessen arról, ki legyen az új miniszterelnök; Fejérváryék nyilván jól érzik magukat és nem akar-

nak törvényes és alkotmányos kormánynak helyet csinálni.

Tanácskozás a Kaszinóban.

Egy másik oldalról ezeket jelentik: Ma délelőtt fél tizenkét órakor a Nemzeti Kaszinóban találkozott Lukács László Széll Kálmánnal. A két politikus körülbelül fél óra hosszat értekezett egymással. Lukács László még a délelőtti folyamán látogatást tett gróf Zichy Nándornál.

Illetékes oldalról a mostani »békeakció« vezető embereinek a felfogását ezekben ismerhetjük:

— A koalíciós pártokat december 19-ig minden irányban informálni fogjuk, úgy, hogy megtudják, miképpen tisztára csak rajtuk mulik, hogy változtassanak a szituáción. Minden formában tudomásukra kerül, hogy alkalmuk lesz a legközelebbi időben kívánságaikat az uralkodóval közölni, a melyek alapján átvehetik az államügyeket.

Mi — a békeakció vezetői — azon vagyunk, hogy a koalíciós pártok vezetőit meggyőzzük arról, hogy nekik arra az álláspontra kell helyezkedniök, melyet még februárban elmulasztottak, hogy a status quo alapján alakítsanak kormányt s törekvéseik megvalósítását csak a hatalom birtokában kísértsék meg. Birtokon belül azután dolgozhatnak az aspirációik realizálásán; sőt természetesen itt az eredményre való nagyobb kilátással.

A mostani tárgyalásoknak ez a proceszszusa: a király régi bizalmas embere, Lukács László tárgyal a többségi pártokkal s az ő terveinek madártávlatában egy Széll Kálmán elnökle alatt álló kabinet áll. Ha a kölcsönös kapacitók során a dolog annyira megéri, hogy valószínű a megegyezés, erről Lukács László referál a királynak, aki a — kölcsönös garanciák megkeresése után, hogy az újabb tárgyalások anyagát a mostaniak anyagában nem szellőztetett kérdésekkel nem mélyítik — Széll Kálmánt akár homo regius, akár dezignált miniszterelnöki megbízással leküldi.

Hir szerint báró Fejérváry Géza tegnapelőtt

— Ah, nem azért, mert herceg, hanem mert a legszebb, a legkedvesebb: igazán irigynélek, ha nem lennék ilyen jól. Milyen büszke, milyen megközelíthetlen... És ime, a lábaidhoz borult, a tied... Mondd el édesem régen már? Hogy történt?

Miss Ellen az ajkába harapott és könnyű pir futotta át az arcát.

— Tulajdonképen... még nem nyilatkozott.

Miss Gladys nagy szemet meresztett, aztán mintha megkönnyebbült volna.

— De fog, ugyebár? Okvetetlenül, hiszen a családja majd lemond az előítéletekről, hiszen majd beleegyezik abba, hogy a hercegné koronáját egy polgári származású hölgy viselje...

Miss Ellen felállott, az arca sápadtan fehérlett szőke haja alatt, de a szemeiben elszántság égett.

— Ha egy világ áll is közénk, mi egymásé leszünk! — mondta elszántan. — Engem titkos, bűvös erők segítenek mindenhez, a mit elértem. Talizmánom van...

E szavak után előkereste titkos ékszerét, melynek rugója egy nyomásra felpattant és a kis érem belsején egy összehajtott finom papír lett látható.

— Nézd, négylevelű lóhere... Tudod, hogy ez szerencsét hoz...

— Mondják. De én nem hiszek semmitféle babonában.

— A ki május első péntekjén, napkelte

előtt négylevelű lóherét lel, boldog lesz egész életében, — sugta Ellen babonás lázban.

— Különösen, ha gazdag szülők gyermeke...

— Csak hinni, erősen hinni kell a bűvőerőben s mikor vágyunk támad, a kezünkben kell tartani. Lásd, mikor a háts lovamat kívántam, egész éjjel a kezemben tartottam és reggelre meglett.

— Minthogy a papád már előtte való nap megvette.

— És így voltam mindennel...

— Most pedig így leszen a herceggel. Kívárod, szorítod a füvedet és a szerencse beüt. Pah! Miért is ne? Hiszen szép vagy, fiatal és gazdag... No, ha csakugyan beüt, én is keresek lóherét. Három éjjel, három nappal...

De összeszedem tized, huszat és egész életemen át szorongatom. Egy lóhere aztán mégis csak megbecsüli magát a sok közül és hoz nekem is völegényt. Ah, Ellen! Beüt a szerencse, boldogságot hoz a talizmán, ha már rendben van az a semmiség, hogy két szív megtalálta és szereti egymást... Hanem annyit megmondok előre, hogy abban a percben, melyben menyasszony leszel, én rámm gondolj. Én gratuláljak neked először.

— De addig ugy-e hallgatni fogsz?

— Bizzál bennem.

Gladys ezután nem sokára eltávozott és Ellen egyedül maradt a kék fészekben.

— Csak annyi, hogy két szív szeresse egymást, — mondta elmerengve. — Én szere-

tem őt, szeretem régen, örökre. De vajjon szeret-e ő is?

Ebben a percben a tükör előtt állott és a finom velencei üveg híven tükrözte vissza szépségét: finom alakját, rózsás arcát, csillogó szemeit, selyempuha haját.

— Szeret? — kérdezte attól, a kit a tükörben látott. És a képmása mosolyogva bólintott rá.

Ekkor visszatért az asztalhoz, kiszedte a drágaságait, felékesítette magát. Így tért vissza a tükörhöz. És ekkor, csodálatos, az üvegben lévő képmás már nem pirult, nem mosolygott, nem volt bájos, kedves. Csak egy büszke bálvány, mely csalhatatlan fölénnyel szólt:

— Akarom, hogy az enyém legyen és az enyém is lesz. Hercegné leszek és a világ irigyleni fog. Meg kell lenni. Meg, meg, meg.

És a mint így szólt, szívéhez szorította a lóheréjét.

Utána aztán nagyon elszomorodott:

— Miért is fecsegetem? Hát ha elárulja Gladys a titkomat... Ha ő megtudja, hogy én bűvőrével dolgozom... Jaj, kinevet, itt hagy és az egész világ kacagni fog rajtam...

De nem sokáig tartott ez a tépelődés. Eszébe jutott az első találkozás. Bálban voltak és a legünnepeltebb leány ő volt. A herceg táncolt vele, karjára fűzte és végig vezette a termen. A társaság elképedve nézett utánuk és Ellee úgy érezte, egy egész fejjel megnőtt. Bál után odabújt a mamához és sokáig bűvölgött neki.

esti megérkezésének is tisztára az a magyarázata, hogy Lukács Lászlóval akart a tegnapi délelőtt folyamán értekezni. Ez meg is történt s nyomban ezután a miniszterelnök visszautazott Bécsbe, hogy a Lukácstól szerzett információiról referáljon a királynak.

Kubinyi Gömörben.

Hámos László főispán fölmentése legközelebbre várható. Gömörmegye közönségét rendkívül felizgatta az a hír, hogy utódja Kubinyi Géza komáromi főispán lesz, mint helyettes főispán.

Ezt Kubinyi maga erősítette meg, mert a napokban az ügyvéd beszéd közben ezt kérdezte tőle:

— Csak nem hagyja ott Komáromot?

— De igen, válaszolt Kubinyi, mert rendet kell teremteni és ha renitenskednek, majd elbánok mindegyikükkel, Andrassy Géza gróftól kezdve. Még magával is fiskális ur.

A megyei közgyűlés rendkívül izgalmasnak ígérkezik. Az alkotmányvédő bizottság a megelőző napon népgyűlést tart, melyre már szétküldötte a mérges hangu meghívókat.

Körjegyzők a nemzeti ellenállásban.

Maros-Tordavármegye körjegyzőinek egyesülete Déry Zoltán orsz. képviselő elnöksége alatt közgyűlést tartott. A közgyűlés egyhangúlag elfogadta azt az indítványt, hogy a nemzeti ellenállás ügyében hozott összes határozatokat magáévá teszi, a vármegyei tisztikarral magát mindenben azonosítja. A közgyűlést lakoma követte, melyen Farkas Albert alispán is résztvett.

Hány választó lesz az országban.

A törvény tervezete szerint minden írni, olvasni tudó huszonnégyéves férfi választói képességgel fog birni.

Ma megjelent a hivatalos statisztikai kimutatás, — a mely szerint Magyarországon 2,621.894 írni, olvasni tudó huszonnégyéves férfi van.

Ezek közül:

magyar anyanyelvű	1,608.770=61.4%
német	387.440=14.8%
tót	301.965=11.5%
oláh	188.599=7.3%
rutén	11.139=0.4%
horvát	41.543=1.2%
szerb	59.445=4.3%
egyéb	32.984=1.2%

Viszont, ha a magyar írás-olvasás és beszéd tudásához köttetnek a választójog, akkor a husz éven felüli korban levő 2,074.794 nem

magyar anyanyelvű, de magyar honos férfi-népességből csak 553,885 férfi kaphatna szavazati jogot, míg kirekesztetnék az »általános« szavazati jogból 1,620,909 nemzetiségű anyanyelvű olyan, aki a maga anyanyelvén írni-olvasni tud.

8,5578.834 főnyi magyar anyanyelvű polgári népességből a magyar írás-olvasás tudása alapján szavazójoggal birna 1,820,410 husz éven felüli férfi, azaz a népességnek 20.9 százaléka; míg a 8,132,700 főnyi nem magyar anyanyelvű összes anyaországbeli polgári népességből szavazati joggal csak 453.885 husz évet meghaladott férfi birhatna, azaz a nemzetiségi lakosságnak 5.5 százaléka: szemben a magyarság 21 százalékal.

Városi közgyűlés.

— Második nap. —

Tegnap délután 3 órától fél 7-ig tárgyalta Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága, de csak odáig jutott, hogy a város jövő évi költségvetését általánosságban elfogadták. A részletes tárgyalást ma délután kezdik meg s ha csak annyian szólnak is fel egyes tételeknél, ahányan már jelezték, úgy ma még a költségvetést sem fejezik be s legalább is a többi ügyek a jövő hétre maradnak.

Amilyen nagy gonddal és tanulmányozás alapján szólott a kérdéshez az első napon dr Adorján Emil, olyan emelkedett nívón mozgott a tegnapi tárgyalás is. Látszik, hogy a törvényhatóság tagjai a legkomolyabban s alaposan tanulmányozták a költségvetést.

Látván a tárgyalás lefolyását, reményünk van, hogy a város ügyeinek intézésében kedvező fordulat fog beállni, csak a törvényhatósági bizottság tagjai ne lankadjanak a most tapasztalt nemes buzgalomukban s a felvetett eszmék közül, amelyeknek megvalósítása erős akarattal, buzgalommal keresztülvihető, ne veszzenek el csirájukban.

A második napi tárgyalás lefolyása a következő volt:

Bordé Ferencz főjegyző elnökölt.

Jelen voltak:

Bozóky Béla, Hlatky Endre, dr Hoványi Géza, dr Károly Irén, dr Konrád Márk, dr Molnár Imre, dr Pácz Sándor, Szokoly Tamás, dr Várady Zsigmond, dr Adorján Emil, Balogh Döme, Beczkay Lajos Czegléd Sándor, Czegléd Jeremiás, Cser

János, Fényes Manó, Déry János, dr Halász Lajos Mihelyi Adolf, dr Radó Ignác, Schvartz Izidor, Sulyok István, Széles Lajos, dr Vucskics Gyula, Veisz Károly, dr Friedländer Sámuel, Gábel Jakab, Heller Ede, Löwenstein Zsigmond, Reismann Mór, dr Veisz Márton, Aufrecht Mór, ifj. Berger Sámuel, Farkas Izidor, Fleischacker Gyula, Guttmann József, dr Gyémánt Jenő, dr Kurländer Ede, Landler Ferencz, dr Moskovits József, dr Moskovits Miklós, Moskovits Farkas, Munk Jakab, Müller Salamon, Poynár János, ifj. Rimanóczy Kálmán, dr Schweiger Ede, Ternyei Antal, dr Istvánffy István, Juricskay Barna, dr Cseresznyés Béla, Gerő Armin, Komlóssy József, Lukács Odón, Dus László, Tóth Márton, Sztarill János, dr Baróthy Ákos, Köszeghy József, Ragány János, Markovits Sámuel, Lakos Lajos.

Az előző napról felvett jegyzőkönyv hitelesítése után megkezdtek

a költségvetés

általános tárgyalásának folytatását.

Előzőleg dr Halász Lajos szólalt fel. Sajnálatát fejezte ki, hogy dacára a szőnyegen levő tárgy fontosságának, a bizottság tagjai oly kevés számmal jöttek össze. Statisztikai adatokat közöl a magyar vidéki városok tisztviselőinek és alkalmazottainak létszámáról és a személyzeti kiadásokról s kimutatja, hogy Nagyvárad város személyzete és személyzeti kiadása a legnagyobb. Ennek oka a rossz adminisztráció. Szükséges, hogy komolyan foglalkozzunk azzal a kérdéssel, hogy miért kell oly sok ember és oly nagy kiadás nálunk. Ezért azután a többi városok többet áldozhatnak a közigazgatásra humanus, közegészségi és más célokra. Városi takarékpénztár felállítását tartja szükségesnek s indítványozza, hogy ennek felállítása tárgyában egy bizottságot küldjenek ki.

Ipari vállalatokat is kellene létesíteni, mint pl. Kecskeméten van. Tégladót kellene behozni, ezrenként 1 koronával; ez csekély lenne. Felvilágosítást kér, hogy miért oly drága itt az adminisztráció.

Dr Várady Zsigmond észrevételeket tesz Adorján és Halász beszédeire. Az ellenzék csipkedni, hogy oly sok időt el vesz a politikával. Hassanak oda, hogy jövőre ez ne legyen. Bár nem osztja mind, de örül, hogy Adorján és Halász oly sok indítványt és eszmét vetettek fel. Szegények vagyunk ezért nem fejlődhetünk. Például hozza fel Angliát, fiatal kora dacára gazdag, hatalmas, mert ott hon vitva ki a szabadságát. Ha mi is ezt tesszük, nem szónoklatokkal, de munkával, függetlenebb leszünk, mint a legvérmesebb reménnyel képzelik. A felvetett indítványok egy részét helyesli, így pl. a szegényügy rendezé-

— Ugy-e lehetetlen? Ugy-e merész álom? — kérdezte halkan.

És ekkor a kincseire büszke mama felgyenesedett:

— Miért volna merész? Miért volna éppen ő elérhetlen? Mindenki a te kezre vágyik, ő pedig — szegény.

Ettől a perctől fogva határozta el mis Ellen, hogy hercegné lesz. Akarta és a mit ő akart, eddig minden beüött, azért gazdag, hatalmas ember a papa.

Lázasan készül a névnapra. Bállal akarták megünnepelni, nagy társasággal. A hatás annál fényesebb lesz, ha a herceg akkor nyilatkozik. Temérdek meghívót küldtek szét és büszkén sorolták fel azokat az előkelőségeket, kik megjelenésüket bejelentették. Mindenkitől jött már válasz. Mindenkitől, csak egytől nem. A szegény hercegtől, a ki büszke, fényes, régi nevet viselt.

Miss Ellen kinos perczeket élt át, de a mama vigasztalta:

— Meghívtuk, tehát el kell jönnie. Köszönje meg, hogy itt lehet ő is. Biztosan számíthatsz rá, hogy veled kezdi meg a táncot.

Pedig már akkor megjött a herceg levele, melyben mély sajnálatát fejezte ki, hogy nem jelenhet meg. De a mama nem akarta elrontani az Ellen örömet, különben is erősen hitte, hogy valami jelentéktelen akadály lehet

az egész, a mit el lehet simítani. Valószínűleg pénzzel... Tehát míg a lányát vigasztalta, tudakozódni küldte a papát.

És a papa drága fogatán a szegény herceg egyszerű lakása elé hajtatott. A fiatal főúr otthon volt és igen előzékenyen fogadta. Persze a meghívásról volt szó és a papa erősen a szemébe nézett: miért? A herceg nem himezett-hámozott. Kijelentette, hogy gavalléri kötelesség megóvni a fiatal hölgyet minden gyanutól, melyre eddigi látogatásai, nagy sajnálatára okot adtak. A városban eljegyzésről suttognak, neki pedig, minthogy ezeket a feltevéseket nem válthatja be, kötelessége visszavonulni, mielőtt a suttogás aljas rágalomra fajul.

A papa úgy vélte, tulságos az aggodalom. Hiszen csak tőle függ, hogy a suttogás örvedes ujsággá váljon...

Ekkor pedig nyíltan szólt a fiatal ember. Lett volna ilyenféle álma, de most a világgal szemben van más kötelessége. Városszerte beszél, hogy tavaly háts lovat vettek, az idén herceget fognak, névvel, címmel, ranggal, ő pedig sokkal jobban ecsetli a fiatal hölgyet, semhogy ilyen nevetséges pletyka tárgyává tegye. Igéri, hogy a suttogást elnyomja és az első lépést azzal teszi meg, hogy visszavonul.

Ezzel a hírrel jött vissza a papa és miss Ellennek ő sem szólt egy szót sem. A fiatal

lány felékesítette magát és várta a legkedvesebb vendéget.

Kocsik jöttek kocsik után és az inasok alig győzték bekiáltani a sok fényes nevet. Ellen remegő szívvel várakozott; azt az egyet nem mondta ki egyik sem. Már a tánc is megkezdődött és Ellen robotolni kezdte a turokat, a vacsora ideje is elérkezett, asztalhoz indultak.

Ekkor titokteljes arccal osont hozzá a társalkodónő és egy kis levelet csusztatott a kezébe.

— Végre. Ez csak tőle lehet.

Izgatonan rejtegette és az első kedvező perczben kiosont, hogy elolvassa. A levelet Gladys írta.

— Szabad gratulálni? Miért hallgatsz? Hát csakugyan nem én lettem az első? Már az egész város arról beszél, mindenki tudja és nekem nem szólsz egy szót sem.

Kiejtette kezéből a levelet és hátrahanyalt. Ebben a perczben nyitott be a mama. Ő is elolvasta a levelet és bus lemondással szólt:

— Igen, azért nem jött el, mert a városban mindenki erről beszél. De hogy ki árulhatott el?

Miss Ellen nem szólt semmit, csak megkereste, aztán elhajította a négylevelű lóherét.

sét, az ipar fejlesztését, a munkaközvetítő intézet felállítását, a városi köteles tűzbiztosítást, a katonai szállásbérek jövedelmezőbbé és a Körözs hajózhatóvá tételét. A többi kivihetetlennek tartja. Majd rátér a költségvetésre. Nem azért szomorú a költségvetés, mert magas a közköltő. — Rámutat, hogy a vízvezetési díj maga 20 százalék közköltőnek felel meg. Ellenértéket érte nem kap a polgárság. Így a közköltő ma 67 százalék. (Zaj.) Elég magas, hogy a közgyűlés tagjainak momentó legyen, akkor, mikor óriási terheink vannak. — A kiadások folyton emelkednek, minden tételnél. De nem a haladás folytán, nagy dolgok létesítése által áll elő ez. Tervben van sok nagy kiadással járó létesítmény, amiket már elhatároztak. Ezért vigyázni kell, mert a közel jövőben közköltő emelésre lesz szükség. — Ezután a villamos mű költségvetésével foglalkozik. Irreális ez, mert 20,000 koronát leve tek a közvilágítás összegéből. Jövőre pedig 30,000 kor. új befektetés lesz. Ezt a tartalékalapból akarják fedezni, ami szintén irreális, mert akkor az új beruházást újabb kölcsönből kell fedezni.

Ezért kéri, hogy a kiadásokat szorítsák meg, mert az nem vezet célhoz, hogy a bevételek nagyon is ingatag szaporítására törekedjünk. Ilyen kiadás csökkentés lenne, hogy a városi igákat, hintókat szüntessék be s a szükségletet fizetett igákkal lássák el, sokba kerül a fentartása. Iparkodják a város a felesleges ingatlanaitól szabadulni. Az iskolák államosítását feltétlen szükségesnek tartja, mert ezt a növekedő terhet a közel jövőben nem bírja el a város. Minden módot meg kell ragadni, hogy ezt keresztülvihessük. Kisérelje meg ezt a város, pénzügyi szempontból. — A város a kölcsöneit tábláztassa be, mert így azt az adózásnál figyelembe venné az állam. Ezeket ajánlja a törvényhatósági bizottság figyelmébe. A költségvetést általánosságban elfogadja.

Moskovits Farkas nem emeli a közköltőt, de egy főpolgármesteri állás szervezését kívánja, aki eszméket adjon. Az ipar fejlesztését, iparostanoncz-internatust kíván, a város állítsa fel, kevés pénz kell hozzá. (Zaj.) Az összes fogyasztási adókat bérbe kell adni.

Dr. Hoványi Géza czatolja, hogy a közköltő 67% volna; a vízdíj igaz, hogy 20%, de ha ezt veszik, akkor a kéményseprést, szeméthordást is számíthatják éppen ily alapon. A közköltő 47%, de ez is sok, szeretné leszállítani.

Dr. Molnár Imre elismerését fejezi ki, hogy egyes törvényhatósági tagok oly szépen fejtegették a kérdést. De dr. Várady Zsigmond egy indítványára megjegyzést kell tennie. Az iskolák államosítása nem pénzügyi, de politikai kérdés. A község és a felekezetek autonómiáját tenné tönkre, szakítaná széjjel, éppen ma, mikor az államot nem a többség kezeli s a kormány nem a nemzet akarátát érvényesíti. Odaadni nem lehet ennek a hatalomnak a régen szerzett autonómiát; amely a nemzet akarátával szembehelyezkedik. Ennyit akart megjegyezni.

Balogh Döme nincs bizalommal a tanács iránt, ezért nem fogadja el a költségvetést. A múltban elkövetett hibák miatt kell a közköltőt emelni. A tisztviselők fizetéséről szól. Kevés a fizetés, de nincs miből emelni. Ennek a rossz gazdálkodás az oka. Példákat hoz fel, a múltban volt visszaélésekből. Visszautasítja a tanács vádját, amelyet az ellenzékkel szemben használ. A regále-kötvény 3.600,000 kor. összegét minden értékesebb befektetés nélkül elköltötték. Rámutat, hogy a villamos telepre a tanács 400,000 kor. tulkiadást tett felhatalmazás nélkül. Ez sem kelthet bizalmat. Így nem 10, de 25 százalék közköltő emelés is szükséges lesz. Indítványozza, hogy utasítsák a tanácsot, miszerint az 1907. évtől a fogyasztási adóügyeket a gazdasági tanácsos kezelje, továbbá miként lehetne a fogyasztási adókat jövedelmezőbbé tenni.

Dr. Adorján Emil reflektál dr. Várady beszédére. Kénytelenek voltak sok esetben politizálni. Mindig provokálva voltak rá. Most a város ügyeinek intenzívebb felkarolására ők

provokálják a szabadelvűpártot, hogy ne két óra alatt intézzék el a költségvetést. Ujból eszméket vet fel, hogy miket kellene létesíteni s mire kellene törekedni. — Tanügyi kiadásokra többet már nem költhetnek pár évig.

Nem az iskolákat kell államosítani, hanem az anyakönyvi hivatal, a rendőrséget. Az iskolákat nem kell államosítani, mert az autonómiánkat meg kell védeni minden áron. Örvend, hogy az általa felvetett eszmékből egyesekeket elfogad. Ha mindenki felvet egy elfogadható eszmét, akkor meglesz a fejlődés. A főpolgármesteri állást ma szükségtelenné tartja. Kifejti, hogy miért fogadja el általánosságban, a bizalmatlanság kifejezése mellett, a költségvetést.

Dr. Moskovits József hivatkozik arra, hogy a költségvetést mindig alaposan tárgyalták. A felvetett eszmékből egyik-másikat ő már évekel ezelőtt felszínre hozta, de a törvény egyes dolgok keresztülvitelét gátolja. A vidéki városok sok tekintetben mostoha elbánásban részesülnek s a saját erejükre vannak utalva. A közköltőemelés által elértéktelenítjük az ingatlanok értékét. Megjegyzéseket tesz a költségvetésre. Az utóbbi években mindig emelni akarták a közköltőt, de leszavazták, mégis deficit nélkül zárták le az évet. Ez mutatja, hogy a költségvetés elasztikus. A költségvetést elfogadja.

Gábel Jakab elfogadja a költségvetést, de annak egyes részeire aggodalmait vannak. Reflektál Adorjánnak a tanügyi kiadásokra tett megjegyzésére. Más városok még többet adnak a tanügyre s erre példákat hoz fel. Védi a a tanítótestületet, amelyet nem lehet jobban kihasználni. A tanítóra nemcsak a tanítási idő nehezedik, de még igen sok súlyos teherrel jár a hivatások.

Dr. Halász Lajos az egyes felszólalásokra tesz megjegyzéseket.

Ragány János a költségvetés realitását védi; tapasztalatok alapján állította össze. A felvetett eszmék csak úgy tárgyalhatók, ha vagy külön indítványban, vagy a tanács útján kerülnek felszínre. Részletesen szól az egyes kérdésekre s azokat megvilágítja. Kiemeljük ebből azt, hogy ő nem helyesli a közvilágítás díjának 20,000 koronával czélbavett leszállítását. A villamosmű hasznában a villanyt igénybevevő polgárságot is része iteni kell. A villamos áramot le kell szállítani, ha haszonnal dolgozik a villamosmű.

Lukács Ödön tanácsnok Halásznak azon felhozott kijelentésével foglalkozik, hogy a nagyváradi adóhivatalnál a legnagyobb a személyzeti létszám. Más városokban a napidíjasok nincsenek kimutatva. Itt nem 52, hanem 39 személyből áll az adóhivatal. A fogyasztási adók kezelésének a gazdasági tanácshoz utalását nem ellenzi.

Bordé Ferencz tiltakozik a tisztikar nevében a Balogh Döme által a tisztikarra mondottak ellen.

Balogh Döme személyes kérdésben szólalt fel. Csodálkozik, hogy éppen a tanácsnak egy olyan tagja szólalt fel ő ellene, aki ellen most is fegyelmi vizsgálat folyik.

A költségvetést általánosságban elfogadták a tárgyalás alapjául.

A részletes tárgyalást ma, szombaton folytatják.

A városatya választás.

A választási mozgalmak mindjobban ki-domborodnak s előre láthatólag vasárnap, holnap úgy Olasziban, mint Váralján élénk lesz a városatya választásnál kifejtett harc.

Várad-Olasziban.

A szabadelvűpárt Sztarill Ferenczet és Rutter Emilt jelölte. Mindkettőnek már az előbbi választásnál erős pártja volt s csak kevés szavazattal maradtak el.

A várad-olaszi-i kerületben a 48-as függetlenségi párt tudvalevőleg dr. Kazay Kálmánt és Kiss Dávidot jelölte s megválasztásuk érdekében egy hét óta minden nap a város-

rész más-más pontján tartanak összejöve-teleket.

Ezenkívül még több jelölt van, akit a polgárok egy része be szeretne vinni a törvényhatóságba. Így tekintélyes számu választó Karger Sándor mellett foglal állást, sőt szeretnék a törvényhatóságba bevinni; a radikálisok pedig Agoston Pétert akarják bejuttatni, bár a szabadelvűpárt nem vette fel jelöltjei közé.

Karger Sándor, a függetlenségi párt ezen régi, elvű harczosn azonban, bármennyire megtisztelőnek és köszönettel veszi is polgártársainak bizalmát, meghajlik a párt jelölésében s egyáltalán nem reflektál a jelölésre. Kéri polgártársait, hogy ezuttal hagyják ki őt a jelöltek közül.

Váralján.

Sokkal élénkebb a mozgalom s hevesebb lesz a küzdelem Váralján, ahol a két párt hivatalos jelöltjein kívül igen sok az önjelölt. Itt hiába vette fel a harczot az ellenzék s hiába kötött paktumot a magántisztviselőkkel, eredményt nem tud elérni, mert Váralja-Velenczén az orth. izr. hitközség dominál.

A szabadelvűpárt, igen helyesen, az egyik helyre Smetka Györgyöt jelölte, akinek megválasztása becsületbeli kötelessége ezen városrész polgárainak. Évtizedek buzgó munkájának elismerése lesz Smetka György megválasztása. Az ő jelölésénél elkelt volna tünni minden párttekinteteknek.

A szabadelvűpárt másik jelöltje Weisz Ernő, a Kálmán-féle gyár vegyész.

A függetlenségi párt Váralján Rölich Lajos iparost és Fried Ferencz biztosítási hivatalnokot jelölte s élénken agitál jelöltjei érdekében. Fried Ferencz jelölését azonban teljesen elhibáztottnak tartják, mert nincsen a folyó évben választói joga, csak az 1906. évre van felvéve a választók közzé. Így még megválasztása esetén sem lehetne a jövő évben a törvényhatóságnak tagja.

A hivatalos jelölteken kívül emlegetik még Weisz I. Miksát, Schönfeld Lajost és Veisz Józsefet; mindegyiknek vannak kortesei, csak szavazói legyenek.

*

Várad-Olasziban a városatyák választását Dus László városi főügyész fogja vezetni, mint elnök. Mezey Mihály ugyanis betegsége miatt kénytelen volt a választás vezetéséről lemondani.

NAPROL-NAPRA.

A nép várai.

Megemlítettük tegnap a veszedelmet amely falvainkat fenyegeti. Lassan, lopózva közelít, mint az éjszakai bűnös. Aztán meghúzódik valahogy és valahol a falu szélén. Aztán behízelgi, becsempészi magát itt is, ott is elkecseregett, elvadult, elzüllött lelkekbe, Aztán egyszer csak kilép a falu piacára és és el kezd nyelvelni, majd elszoktatja az embereket a templomtól, aztán kerül-fordul az idő, egyszer csak ott van a községházán, végül pedig vörös képviselőt küld a parlamentbe. Így gyilkolja meg polipkarjainak halálos ölelésével a szociáldemokrácia a falut, a járást, a választókerületet s jóformán az egész vármegyét ott, ahol a népre nem ügyelnek, vagy nem ügyelnek jól, vagy nem ügyelnek kellőleg, eléggé. Ismételve rámutatunk erre a ször-

nyű *vörösjárványra*, amely épp oly ragályos mint a gyermek-betegsége, csak hogy sokkal veszedelmesebb annál és sokkal nehezebben gyógyítható.

Ma az orvosszerek alkalmazását ajánljuk. Ugyanazokat a *panáczokat* és *óvintézkedéseket* sürgetjük most is, amelyeket már számtalanszor ajánlottunk, sürgöttünk, követeltünk.

A szociáldemokrácia *széruma* a pozitív, a *praktikus kereszténység*, amely a templomon kívül is megnyilatkozik és átgurja, vezeti a közéletet. Erre tanítsuk meg, erre vezessük és szoktassuk rá a népet. Most éppen kiváló alkalom kínálkozik rá. Itt lesz maholnap a karácsonyi ünnepkör. A nép a szokotnál nagyobb számmal látogatja a templomot.

Ugyan hívják föl a lelkipásztorok a hívők figyelmét a praktikus katolicizmusra. Hiszen a keresztény hit nem *ünnepi parádé*, hanem valóság, lélek és élet. Nemcsak érezni kell, hanem parancsai szerint kell berendezni az egész életet. Magánosoknak is és a belőlük kialakult köznek is.

Különösen jó lesz a *katholikus egyesületi* életre a nép figyelmét föl hívni. Katholikus *ifjúsági egyesület*, *olvasókör*, *népkör*, vagy *gazdakör*, *keresztényszövetkezet*, ezek a keresztény nép várai. Itt edződik a nép lelke, a gyakorlati életre, itt halad a templomban megjelölt irányban tovább, itt nyer bátorságot a közéleti állásfoglalásra.

A mai viszonyok között az egyesületi élet a falu, a nép világában *conditio sine qua non*. Már pedig a mi falvaink, a mi plébániáink ebben a tekintetben ugyancsak sokszoros, erős restanciában vannak. Igaz, hogy a plébániák száma igen csekély, igaz az is, hogy a katolikusok száma igen nagy, de azt is el kell mondani mindenütt, hogy az általános eredmény, jobban mondva általános eredménytelenség mégsem helyén való. Ennél jóval, sokkal többet produkálhatnánk. Bontsunk tehát zászlót a katolikus egyesületi ügy érdekében a karácsonyi ünnepkör kínálkozó alkalmával. Egyesületeink a keresztény néplelek mentősvárai.

(h)

UJDONSÁGOK.

TÁJÉKOZTATÓ.

Decz. 16. Gyermekelőadás a Szigligeti színházban a Kossuth-szobor alap javára.

Deczember 17 és 19. Előadás a Katholikus Legényegyletben.

Deczember 17. Városvaiválasztás.

Decz. 20. Megyei közgyűlés.

Tisztelett el kérjük vidéki előfizetőinket *hogy úgy hátralékban levő, valamint a jelen negyedre szóló előfizetéseiket mielőbb beküldeni szíveskedjenek*, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

* **Beteg kir. herczeg.** Bécsből jelentik, hogy Ottó királyi herczegnél ma reggel orvosi tanácskozás volt. Az orvosok megállapították, hogy a herczeg állapota tegnap óta rosszabbra fordult s a legnagyobb aggodalomra ad okot.

* **Megyei közgyűlés.** Deczember 20-án és következő napján tartja meg Biharvármegye közönsége a közgyűlést, melyre háromszáznál több ember van előkészítve megvita-

tás vagy helybenhagyás végett. A közgyűlésen főispán nem léteben az alispán fog elnökölni. A tárgyak nagyjából sablonosak, melyeket egyszerűen tudomásul szokott venni a közgyűlés, nagyobb vita nem fog előfordulni. Ott szerepelnek azonban a politikai átiratok, ezek fogják felkavarni a közgyűlés levegőjét.

* **Szünetel a villamos áram.** Vasárnap délelőtt 10 órától délután 2 óráig szünetelni fog a villamos áramszolgáltatás. A szünetelésre okot a kapcsoló tábla bővítési munkálatok szolgáltatnak. Délután 2 órától azonban már nem fogja akadályozni semmi a közönség e téren igényének kielégítését.

* **Gyermekelőadás a színházban.** A ma délutáni gyermekelőadás rendkívül fényes sikerűnek ígérkezik. Az előadásra szóló összes jegyek elfogytak. Kivéve az állóhelyek egy csekély része, melyek ma d. u. 2, 4. íg a színház Emke kávéház felőli pénztáránál lesznek kaphatók. Az óriási érdeklődések és számos helyről nyilvánított óhajra szóló tekintettel a rendező bizottag elhatározta, hogy gyermekelőadást deczember 21. én csütörtökön megismételi, ami már az okból is kívánatos, mert igen sokan nem juthattak a mai előadásra szóló jegyhez. A csütörtöki előadásra szóló páholy és földszinti jegyek már mártól kezdve kiválthatók. Dr. Adorján Emilnél a szoborbizottság elnökénél. Ennél az előadásnál a bérlek előjogokkal nem bírnak; a jegyek tehát bárkinek a jelentkezés sorrendjében ki fognak adatni. A csütörtöki előadás másodemeleti helyei csak szerdán d. u. 3 órától lesznek a színháznál kaphatók. A mai előadás részletes műsora Kiss Dávid és Társa tőzsdéjében, valamint a színházban délután az előadás előtt lesz kapható 20 fillérért.

* **Járvány a megyében.** Belényesi járás főszolgabírája jelentést tett Biharvármegye alispánjának, hogy járásához tartozó Nyégerfalva községében roncsoló toroklob lépett fel. A főszolgabíró a legmesszebbmenő óvintézkedéseket megtette.

* **Szénhiány a villamos-telepen.** A városi tanács ijesztgetése folytán attól féltünk, hogy a Ganz-gyár késedelmes gépszállításától egy szép napon majd sötétben marad a város; az utcákon nem gyulnak fel a lámpák s az üzletekben a gyertya veszi át a villamos göbök szerepét. Hát ettől megvédett bennünket a villamosmű vezetőjének és személyzetének odaadó buzgalma. És mégis a sötétség veszedelme fenyegette a napokban a várost, a szénhiány miatt. Augusztus hónap óta szénhiánnyal küzd a villamos-telep. Daczára, hogy a vezetőség idejében gondoskodott a szükséges szén megrendeléséről s a bányákban is fel van halmozva a készlet, az államvasutak nem szállítják a szenet, vasuti kocsik hiányából. A napokban már csak üres ládák s más ócskaságok feltűzésével tudta a villamos-telep üzemét fentartani — Belényi Imre igazgatónak a távirati megkeresése a kereskedelmiminiszter 4 vaggon szenet engedélyezett kölcsönképen a nagyvárad vasutállomásról, továbbá a Moskovits Adolf és fia cég a gyártelep szénkészletéből segítette ki a villamos-telepet. A nagyvárad gyárak is küzdenek a szénhiánnyal, daczára, hogy a nagyvárad kamara már korábban sürgős intézkedést kért a kocsihány megszüntetésére vonatkozólag a minisztériumtól, aki utasította is a magy. államvasutak igazgatóságát, hogy a szénszállítás akadálytalan lebonyolításáról gondoskodjék.

* **Elhunyt gör. katolikus lelkész.** A nagyvárad gör. kath. egyházmegye lelkészi karának gyásza van; egyik képzett, buzgó tagja: Szabó Gyula pocsaji g. kath. lelkész tegnap délután meghalt. Az oly ifjan, élete 38 ik évében elhunyt lelkész nagy népszerűségnek örvendett hívei körében; a gondjaira bizott híveknek gondos lelkipásztora, tanácsadója, segítője volt s ez szerezte meg számára az egész községi lakosságának szeretetét. Elhunytát néjén és két kis árváján kívül kiterjedt rokonság gyászolja. Temetése holnap, vasárnap, deczember 17 én lesz Pocsajban. A családi gyászjelentés a következő:

Alólirottak a saját, valamint számos rokon nevében elszomorodott szívvel tudatják a legjobbját és felejtethetetlen férjét, atyát, testvér nagybátyát sógor Főtisztelendő Szabó Gyula pocsaji gör. kath. lelkésznek hosszú és kinos szenvedés között, a halotti szentségek ájtatos felvételét után, 1905. deczember hó 15 én 3 órakor élete 38-ik boldog házassága és áldozásága 16-ik évében történt gyászos elhunytát. A drága halott földi maradványai 1905. évi deczember hó 17-én d. u. 1 órakor fognak a pocsaji g. kath. sírkertben örök nyugalomra helyeztetni. Az engesztelő szent mise áldozat pedig 1905. deczember hó 18-án fog a pocsaji gör. kath. plébánia templomban az Egek Urának bemutatni. Pocsaj. 1905. évi deczember hó 15 én Az örök világosság fényeskedjen neki! Özv. Szabó Ilona sz. Palfy neje, Silvia és Dénes gyermekei, Szabó Kornélia férj. Márkus Lajosné; Szabó Erzsébet; özv. Pelle Aurélné nővérei, gyermekeikkel. Dr. Szabó Aurél ügyvéd fivére, Márkus Lajos sógora.

* **Köszönetnyilvánítás.** Dr. Szemrecsányi Pál megyés püspöknek, a nőegylet részére adományozott 100 korona karácsonyi ajándékért, valamint mindazon egyéneknek, kik a f. évi deczember hó 9-én megtartott jótékony célú teaestélyen közreműködésük, adakozásuk és megjelenésük által az est sikerét előmozdítani szívesek voltak ez uton mond hálás köszönetet a városi árvaház női választmányának elnökője: Özv. Des Echerolles Kruspér Sándorné.

* **Terjed a kanyaró Várad-Olasziban.** Deczember hónap elején Várad-Olasziban Rét nevű városrészén a kanyaró az apró gyermekek között fellépett s ezért az ottani óvodákat be kellett zárni. Azóta azonban az elemi iskolás gyermekek között is nagyobb számmal fordult elő kanyaró megbetegülés. Dr. Baróthy Ákos városi főorvos tegnap jelentést tett a polgármester-helyettesnek, hogy a kanyaró Olasziban mind nagyobb mérvben lépett fel s jelenleg az elemi iskolákban alig jár a tanulók fele a kanyaró miatt. Igen sok az elmaradtak között a beteg és soknak a családjában van kanyaróban megbetegült. Ilyen körülmények között a főorvos az összes olasz-i községi elemi iskolák bezárását javasolta. Bordé Ferencz polgármester-helyettes ezen javaslat alapján az összes olasz-i községi elemi iskolák bezárását elrendelte, deczember 18-tól január 8-ig.

* **Öngyilkosság.** Tegnap délelőtt csökmői lakos, Nagy Gy. Sándorné 35 éves asszony felakasztotta magát szobájában egy széken, mire hozzátartozói észrevették tettét, már halott volt.

* **Ruhabeszerezésre** ajánljuk az uri közönség szíves figyelmébe **Lebovits és Weisz** angol uri-divat szabó céget **Nagyvárad, Főutca**, Orsolya-zárda-épület.

* **A közönség érdekét** mozdította elő **TESZLER SIMON** helybeli posztónagykereskedő, hogy engedve t. vevői általános óhajának, *posztónagykereskedését szabászati*

teremmel bővítette ki. Kiváló képzettségű és a fővárosban, valamint külföldön bő tapasztalatokat szerzett szabászt szerződtetett, ki a legdivatosab faconok készítésével a legkényesebb ízlést is kielégli, s így bárki *egyhármadrésényivel olcsóbban*, mint bárhol másutt szerezheti be a legfinomabb angol és scott kelmékből ruháztszükségletét. Egy egyszerű levelezőlapon közölt kívánságra dus collectióját bármikor rendelkezésre bocsátja s azt választás megejtése végett bárhova elküldi.

x Orfeum a Lloyd kávéházban. Ma szombaton este fényes *bemutató előadást* tart az új *Varieté Társulat* szórakoztató családi műsorral. A műsorból különösen kiemelendők: *J. Friedler* hasbeszélő. *Jolán de Hopp* ének és táncz szoubrette. *Lotus d' Ory* francia chausonette. *Tamara Grusinszkaja* orosz énekesnő. *Szalai Katicza* excentrik. *Révész Nővérek* ének és táncz kettős. *Berényi Izó* komikus. *Refei Vilmos* humorista. Itt először: *A Szeparében* kaczagtató bohózat. Naponta új műsor. Kezdeté fél 8 órakor. A n. é. közönség szíves pártfogását kéri mély tisztelettel az igazgatóság.

IRODALOM.

Az Atheneum karácsonya.

Fontos, nagy kérdések foglalkoztatják most a kismama szívét és csupa titkolódzás, csupa készülődés a világ. Kűszöbén állunk az öröm ünnepeinek, a karácsonynak, amikor — ha csak egy estére is — föltétlen urrá lesz a szeretet. Azon az egy estén nem ismerünk más célt, más törekvést, mint hogy örömet szerezzünk kedveseinknek, teljesítsük titkos és bevallott kívánságait.

Eddig mindig az volt a panasz, hogy a jó könyv drága és amit olcsó pénzért vesztek, az annyit sem ér. Most örömmel tapasztaljuk, hogy feltűnően olcsó árért kitűnő, elsőrangú írók tollából kikerült műveket kaphatunk. Ez a körülmény különösen az ifjúságra nézve rendkívül fontos és első sorban ily szempontból is akarunk róla szólni.

Itt vae például Abonyi Árpád Miklós vitéz című hazafias műve, mely Mátyás király dicső korát ecseteli az ifjúságnak. Művészi rajzok díszítik, kötése fényes. Hock János Rákóczy néja a legnagyobb magyar asszonyt állítja elének ragyogó ékesszólással és föltötte díszes külső keretben. Szatmáry Károly Törökvilág Magyarországon címmel gyűjtötte egybe mély honszeretettel megírt történelmi elbeszéléseit. Az idegen nagy írók közül Mark Twain: Tom és Huck és: Huckleber kalandjait, valamint Daudet Alphonse: Tarasconi Tartarinját találjuk e sorozatban, kitűnő fordításban. Mindegyike e műveknek csak 2—3 koronába kerül.

A mesevilágot Benedek Elek Tündérmeséi és Csodavilág-a, Bánfi János Tündérország-a és Meseország-a képviselik két koronás, diszkötésű kötetekben. A kis leányoknak Faylné-Hentaller Mária regél az asszonyi gyöngédség hangján.

Ugyancsak az ifjúságnak van szánva, de felnőtteknek is becses olvasmánya lesz a hazaszeretet nagy mesemondójának Benedek Eleknek új műve: Nagy magyarok élete címmel. Őt hatalmas kötetben lesz itt egybegyűjtve és az író lelkes hangján elmondva mindazon adat, mely hazánk legnagyobb fiainak életét velünk megismertetni hivatva van. Nem száraz életrajzok lesznek ezek, de a mult igazságának színes, érdekes ecsetelése. Honalapító Árpádtól és Szt. Istvántól kezdve felvonulnak előttünk nemzetünk nagyjai mind, egészen Széchényi, Deák, Munkácsy és Fadrusz megjelenéséig. Lelkes összegezése lesz ez a mű mindannak, a mi az ifjúság hazafias nevelésének tényezője lehet. Őt hatalmas, harmincz ives kötetből áll, mindenik kötet ára hat korona; de kapható kisebb, négy és két koronás kötetekben is.

Gyönyörű a maga nemében páratlan könyvnek mondhatjuk továbbá Hoch János Jézus életét. Lendületes, könnyed nyelven igyekszik az

illusztris író emberszeretetet varázsolni a kicsinyek fogékony lelkébe és játszva elvezeti őket a vallás mélységes világába. A naiv poézis hangján ismerteti Jézus gyermekkorát. A könyv kiállítása művészi, képei remek, kötése maga a nemes stilszerűség. Ez a mű 5 és 8 koronás kiadásban kapható.

Ugyancsak az ő kedvelt regés formájában mondja el Benedek Elek Hazánk történetét. Ennek a könyvnek is minden sorát a legmelegebb hazaszeretet sugallta. Színes itt minden lap, sugárzó minden emlék és nyelvezete dallamos, mint a multból visszacsendülő hősi énekek. Ez a könyv 460 oldalra terjed, kapható 6 és 8 koronás kiadásban, melynek különbségét a képmellékletek teszik.

Első sorban a nők könyvének kell tekintenünk Reinach S. A Művészet Kis Tükre című művét, melyet francziából Lázár Béla fordított. Szerzője a párisi Louvre iskolájának tanára, aki két esztendővel ezelőtt huszonöt előadást tartott a művészek történelméről. Ezeket az előadásokat könyvbe gyűjtötte és hallgatónőinek ajánlotta. Ebből láthatjuk, mennyire a nőknek szól ez a könyv, bár egészben a művészet enciklopédiájának is nevezhetjük. A díszes kötetben hatszáz kép van minden nemzetek műremekeinek összeségét mutatva be. A leírások — bár dióhéjba vannak foglalva — oly tökéletesek, hogy ebben a kis könyvben teljes áttekintést bírjuk a mult és jelen művészetének. E mű is kétféle kiadásban jelent meg, a bőrkötésű 7 korona, a vászonkötésű 5 korona.

Ismét első sorban az ifjúságnak szól, de becses forrásmunkának is tekintendő az érdekes mű, melynek címe: A Magyar irodalom képekben. Szerzője: Vende Ernő és lapjain meglátjuk irodalmunk nagyjainak teljes arcképcsarnokát és kéziratgyűjteményét. Hoch János imakönyvei és az ő Vigasztalások könyve, nemcsak az áhitat pillanatának vannak szánva, de az elmélkedésének is.

Végül emlékezzünk meg arról a vállalatról, mely jelenleg az irodalmi világ eseményének tekinthető. A társadalom minden körének, férfiak és nők egyaránt nélkülözhetetlen kincses-bányája e néhány könyv. A Műveltség Könyvtára ez, mely két sorozatban fog megjelenni, összesen tizenkét kötetben. Eddig két kötetje került ki sajtó alól és ezekből látjuk, hogy minden egyes szak egész könyvtárt kimerítő alapossgal és részletességgel van képviselve.

Az első kötet a Technika vívmányait Hollos József és Pfeiffer Ignác szerkesztésében ismerteti érdekes, mindenki által könnyen megérthető formában, de mindamellett a komoly tudás hangján.

A második kötet címe: Az ember. Alexander Bernát és Lenhossék Mihály szerkesztésében jelent meg.

Az első sorozat további kötetei lesznek: A Világegyetem. A Föld. Az élők világa és a társadalom. Minden kötetet kiváló szakemberek írják, terjedelme 800 oldal, 500 képpel és számos műmelléklettel. Kötése díszes félbőr. Egyes kötetek ára 24 korona, és a mű megrendelhető részletfizetésre is.

Ime végig soroltunk néhányat az ujonnan megjelent, legjobb könyvekből. Sorakban mindenkor és minden igény kielégítést nyer, valamint képviselve van minden ár is. Kívánjuk, vajha sorainkkal segítettünk volna a tanácstalan kismamákknak a karácsonyi ajándékok nehéz kérdésében.

SZINHÁZ.

Heti műsor.

Szombat: Smólen Tóni C.
Vasárnap: Smólen Tóni. (Bérletszünet.)

EGYESÜLETEK.

Réti népkör. Az alábbi sorok közlésére kértünk fel. A Réti Népkör rendkívüli közgyűlése — a városatyá választás miatt — december 24-én délután 3 órára halasztatott. Frölich János elnök.

TÁVIRATOK.

A válság.

Lesz-e kibontakozás?

Budapest, decz. 15. (Saját tud. táv.) *Fejérváry* délután fél négykor *újabb külön kihallgatáson* volt a királynál. Fejérvárynak az az impressziója, hogy a további békeakciónak semmi célja. Ilyen értelemben informálta a királyt. O felsege elhatározta Fejérváry javaslatára, hogy az *országgyűlést* a december 19-iki ülésen *elnapolja*.

Lukács László ma reggel Bécsbe utazott. Utját Fejérváryval napokkal ezelőtt folytatott tanácskozás előzte meg. A király kihallgatáson fogadja Lukácsot. Az a híresztelés, miatha a Nemzeti Kaszinóban ellenzéki politikusokkal konferált volna, alaptalan.

A kompromisszumot illetőleg ezuttal egyik bécsi ujság a N. W. A. kombinációja tűnik föl legplauzibilisabbnak. A megjelölt forrás szerint *Széll*, a híres formulamester elfogadható kibontakozási tervvel lép a koalíció elé. A koalíció álljon el a hevesebb küzdelemtől s a *magyar vezényszó* ügyében folytatott ostromot szüntesse be, legalább egyelőre. Ha a szövetkezett ellenzék a kormányt ilyen föltételek mellett átveszi, akkor a *nemzeti reformnak* tért nyitó munka programm következik. A király beleegyeznek abba, hogy a magyar ezredeknél *magyar lobogót* alkalmazzanak. A *közös pénzügyminisztériumot* pedig áttegyék Bécsből Budapestre.

Széll akciója, írja tovább e nevezett lap, *parallel* Lukácséval.

Már a jövő hét folyamán komoly purparlék indulnak meg a szövetkezett ellenzékkel. A koalíció ellen, vagy nélküle megoldás természetesen semmi szín alatt nem remélhető.

A vezérbizottság hétfői ülése foglalkozik a kormány vádáláhelyezésével. — Justh ma Budapestre érkezett s hosszabb tárgyalást folytatott Kossuth lakásán a helyzetről. — Tisza vasárnap a válság ügyében Kossuth Ferenczcel fog tárgyalni.

Vádáláhelyezett főispán.

Eckerdt János Abauj-tornavármegye főügyésze a mult hónap 30-án bűnvádi följelentést tett a kassai királyi ügyészségnél Pongrácz Ferencz gróf főispán ellen. a november 17-én leolty vármegye-házi események alapján: hatóság elleni erőszak, laksértés és vagyonrongálás büntette miatt Rácz Ernő a kassai törvényszék vizsgálóbírája ma vád alá helyezte Pongrácz grófot s megindította ellene a bűnvádi eljárást.

A vádáláhelyező végzés indokolása kitéjt, hogy a közhivatalnok első hivatalos lépése az

eskü. Amíg az esküt le nem tette, hatósági jogokat nem gyakorolhat. Pongrácz gróf, mielőtt esküt tenni alkalma lehetett volna az 1886. évi XXI. törvénycikk 46. szakasza 2. bekezdésének megsértésével jogtalanul hívott egybe közgyűlést. Az őrtálló hajdukat erőszakkal eltávolította s így a hatósági közegeket hivatalos kötelességük teljesítésében erőszakkal megakadályozta. Ami a büntetőtörvénykönyv 168. szakaszába ütköző hatóság elleni erőszak büntetnének látszik megállapítani.

A főispán ezen fölül a közgyűlési termet és a főispáni hivatalt föltörette. Ezzel Abauj-vármegye ingatlan vagyonát szándékosan és jogtalanul megrongálta s a büntetőtörvénykönyv 421. szakaszába ütköző vétséget követhefte el.

A hivatalos hatalommal való visszaélés vádját elutasítja a határozat. A főispán esküt nem tett, hivatalos hatalmával nem élhet, tehát vissza sem élhetett vele.

A nemzeti ellenállás.

Jásznagykunszólóvármegye határozatát, amelyben az installáció boykottját mondta ki, Kristóffy megsemmisítette. Lenk Gyula főispán ma reggel Szolnokra érkezett. Egy szakasz csendőrkíséretében a megyeházára vonult. Fölszólította az alispánt, nyitassa ki a közgyűlési termet. Az alispán ellent állt. Fegyverkövacs nyitotta ki az ajtót. Az utcán nagy tömegben állt a nép. Katonák, csendőrök czirkáltak. Installáció december 23-án lesz. Ha lesz!

Bajára ma érkezett Kristóffy megsemmisítő rendelete. Nem vették figyelembe.

Szatmármegye tegnapi közgyűlésének utóhangjaként Nagy főispán Ilosvay Aladár főjegyzőt és Kerekes Zsigmond aljegyzőt fölfüggesztette, akik azonban nem törődve az intézkedéssel — hivatalukban maradtak.

Makón Kristóffy a rendőrséget amely Cserenyésnek nem engedelmeskedik, föloszlatta. Most a csendőrség ügyel a rendre. Az alispán a közgyűlési terem átadását megtagadta. A lakosságot falragaszokon fölhívták, hogy a holnapi installáció napján házáat senki el ne hagyja. A város így egészen néptelen lesz. Csak a katonaság jár majd a kihalt utcákon.

Samassa a királynál.

Budapest, decz. 15. (Saját tud. távirata.) Bécsből jelentik, hogy a király Samassa borbokérseket ma délelőtt 11 órakor külön kihallgatáson fogadta.

Khuen Héderváry megőrült.

Zágráb, december. 15. (Saját tud. távirata.) A Pokret című lap jelenti, hogy gróf Khuen Héderváry Károly megőrült. Eleinte titkolni akarták a betegségét, de kormánykörökből ennek részletei is kiszivárogtak. A Pokret azt hiszi, hogy már gróf Khuen Héderváry miniszterelnöksége idején mutatkoztak betegségének az első jelei. Más forrásból e hirt megczáfolták.

SZERKESZTŐI PÓSTA.

Sz. B. A vers legközelebb jönni fog.

S. F. Az első vers olyan sikerült, hogy karácsonyra tartjuk. A másodikát talán hagyjuk. A tárczákat sorban jönnek.

NYILTÉR.

*** A legdivatosabb ***

nénjegyek

olcsón készítettnek

a Szent László nyomdában

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Kitünő alkalom!

Kiárusítás!

Kiárusítás

N é h a i

P a t t a M a n ó

ékszerész-üzletében lévő áruk

f. évi november hó 16-ától kezdve

hatósági engedély alapján kiárusíttatnak.

Mélyen leszállított szabott áron kerülnek eladásra

az összes raktáron levő nagymennyiségű tárgyak, u. m.:

arany és ezüst ékszerek, briliánsok. férfi és női arany és ezüst órák és lánczok, nickel tárgyak, evőeszközök, függők, gyűrűk, szemüvegek és látszerek, mindennemű modern és szecessziós dísz tárgyak.

A kiárusítás a fő-utczai Orsolya zárda mellett lévő üzlethelyiségben történik.

Kiárusítás!

Kiárusítás!

Kitünő alkalom!

BUTOR-IPARTELEP

Nagyvárad, Szent László tér
RIMANÓCZY-HÁZ. Holdas templom mellett.
Telefonszám az egész megyére 584.

butor

nagyraktáramban

modern szalon-, ebédlő-, háló- és fürdőberendezések, valamint mindennemű tükör, réz- és vasbutorok a lehető legszolidabb árszámítás mellett a leg szebb kivitelben szerezhetők be.

Saját műhelyemben

személyes felügyelettel készülnek minden e szakmába vágó asztalos, karpitos és díszítő stb. munkák, javítások a legjutányosabb árszámítás mellett.

Tisztelettel

Büchler Márton.

TÖRT SZÁMOK

TANÍTÁSA ÉS TANULÁSA

középiskolába készülő
tanulók, kisiparosok
és kisgazdák számára.

Irta: **RÁTKAY JÓZSEF.**

Kapható a

Szent László nyomdában.

Szilágyi Dezső-utca 5. sz.

Ára 20 fillér.

Videkre 25 fillér előleges beküldése
mellett bérmentesen küldetik meg.

KÖZGAZDASÁG.

A gabonatőzsde határideje.

Budapest, decz. 15.

Buza okt. — — — —	16.38
Rozs okt.-re — — — —	13.16
Tengeri április 1906 — — — —	13.38
Zab ápr.-ra — — — —	13.16
Repeze aug.-ra — — — —	21.06

Értéktőzsde.

Budapest, decz. 15.

Oszták hitelrészvény — — —	678.—
Magyar hitelrészvény — — —	706.—
Leszámitoló bank — — —	499.—
Rimamurányi — — —	548.—
Oszták-m. államvasuti részvény	681.75
Közuti vasut — — —	582.50
Városi villamos vasut — — —	316.50

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1905 decz. 15-én.

London vista — — — —	11.350
Páris vista — — — —	95.15
20 márkás arany — — — —	86.20
Magyar aranyjáradék 4% — — —	95.50
Magyar koronajáradék 4% — — —	96.50
Magyar koronajáradék 3 1/2% — — —	213.
Magyar földtehermentesítési kötvény 4% — — —	15.650
Horváth-szlavon földtehermentesítési kötvény — — —	99.75
Magyar nyeremény sorsjegy-kölcson — — —	100.60
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy-kölcson — — —	117.65
Oszták járadék papírban — — —	100.—
Oszták járadék ezüstben — — —	156.—
Oszták korona járadék — — —	16.30
Oszták járadék aranyban — — —	78.650
1860. oszt. államsorsjegyek — — —	66.825
Oszták-magyar bankrészvény — — —	65.275
Magyar hitelbank részvény — — —	19.14
Oszták hitelbank intézeti részvény — — —	117.77
Oszták-magyar államvasuti részvény — — —	23.995
20 frankos arany (Napolendor) — — —	95.55
Német birodalmi márka — — —	23.51

A szerkesztőért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A „Wiener Allgemeine Medicinischen Zeitung“

czimü orvosi szaklapban olvasható:

Wilhelm Ferencz gyógyszerész és kir. udvari szállító Neunkirchen, Alsó-Ausztria által feltalált Wilhem-féle antiarthritis antireumatikus vértisztító tea, ez a gyorsan ismertté vált gyógyszer, illetékes nyilatkozat szerint is minden beteges lerakódás ellen alapos gyógyszernek bizonyult minden korbéli és nembeli embernél. Az ezerféle gyógymód, melyet ele a csuszánál, reumánál, deg., izom és ízületi bántalmaknál el lehet érni, biztosítják a szernek a nevezett bántalmak ellen való kitűnő gyógyszer hírére. Ép így bőrkütséknél, nemi betegségeknél, akármilyen régi és elhanyagolt bajok legyenek is ezek, miután a szer belső használatnál az egész szervezetet megtisztítja. Hämorrhoidális betegségek és székrekedés, májbajok és sárgaság ellen valódi kincs ez a tea, csak valódi legyen a tea és nem szabad az utánzat által megtévesztelnünk magunkat, mert ily esetben eredmény nélkül adjuk ki a pénzt. Az igazi, orvosi előírás után készült Wilhem-féle antiarthritis antireumatikus vértisztító tea használati utasítással együtt a feltalálótól **Wilhelm Ferencz** gyógyszerész, és kir. udvari szállító Neunkirchen, vagy fiókjaitól rendelhető.

Kapható Franz Wilhelm gyógyszerész és kir. udvari szállító Neunkirchen, Alsó-Ausztria, valamint nevesebb gyógyszerárakban és drogueriákban.

Felhívás

a **Filléres Takarékos és Segélyszövetkezet** 1906. január 1-én új évtársulatot nyit. Egy üzletrésznek alapját az évtársulat tartama alatt — 3 éven át — *hetenként kötelezőleg fizetendő 20 fillér* képezi.

A szövetkezet célja az, hogy egyrészt a tagok részére kisebb összegű hetenként ismétlődő betétek által a *vagyongyűjtést* lehetővé tegye, másrészt, hogy ugyanezen tagok betéteik arányában olcsó kamattal mellett *kölcsönöket* kaphassanak.

A beiratások a *Leszámitoló és Jelzőlogbank helyiségében* (Bémer-tér, Lévaipalota) eszközölhetők, a befizetések ugyanott lesznek teljesítendőek.

A *vidéki beiratkozók* a heti befizetéseket a postatakarékpénztár útján *portómentesen* teljesíthetik.

Egy heti befizetéssel már a mai naptól fogva minden beiratkozó megkapja a nevére kiállított könyvecskét.

1407. **»FILLÉRES»**
TAKARÉK- ÉS SEGÉLYSZÖVETKEZET.

HIRDETÉSEK
jutányos árban
felvételnek a

„TISZÁNTÚL“
kiadóhivatalában.

A gazdaközönség figyelmébe!

Tisztelettel hozom tudomására, hogy hazai

gácsi pokrócz-gyártmányaink

egyedüli eladásával Biharmegye számára

SPITZER TESTVÉREK

nagyvárad keréskedő-cég van
megbizva.

Midőn a t. gazdaközönség figyelmét e páratlan jó, tartós hazai pokróczokra felhívjuk figyelmeztetni bátorkodunk, hogy

valódi jó gácsi-pokrócz

másnál, mint nevezett cégnél nem kapható és kérjük rendeléseivel közvetlen a SPITZER-céghez fordulni, ha megbízható és jó tartósságú pokróczokat kíván beszerezni. Az árak ugyanazok mint budapesti főraktárunkban.

Gács, 1905. november hó.

Tisztelettel:

Gácsi gyapjuszövet és posztógyár.

Lópokróczok darabja 1 frttól kezdve.
Szőnyegekől praktikus, jó minőségűek 25 krtól kezdve.

Belépési felhívás!

A „Polgári takarékos és segélyszövetkezet“

1906. január 1-én nyitja meg

11-ik évtársulatát.

A szövetkezet kizárólag azon célra szolgál, hogy *kötelező heti befizetések* által, *apró tőkék gyűjtésével fejlesztse és ápolja a takarékosági szellemet, lehetővé teszi, hogy kisebb összegek is gyümölcsöző tőkévé nőhessenek* s így mindazoknak, kik keresetüknél csak kis részét tudják félretenni, szövetkezetünk valóságos gyűjtőpénztára.

A kötelező heti befizetés minden jegyzet üzletrész után 20 fillér, mely 3 évig vagyis 156 héten át fizetendő, mely idő lejártá után az összeggyűjtött tőke osztalékkal együtt kiadatik.

Tagok felvétele az új törzsbetét könyvecské kiadása mai naptól kezdve d. e. 9—12. ig. d. u. 3—5 óráig a szövetkezet hivatalos helyiségében (Kossuth Lajos-utca sz.) eszközöltetik Nagyvárad, 1905. nov. 6.

Az igazgatóság.

A 11-ik évtársulat befizetési napjai:

Szerdán délután . . . 3—5-ig,
Pénteken . . . 3—5-ig.

Megnyitotta Könyvkiadó

Fő-utca és Szaniszló-u. sarkán, (Stern-palota.)

100,000 kötet könyv az irodalom minden ágából.

Bámulatos olcsó árak!

Könyvek 5 krajczártól feljebb!

Szabad bemenet, — bárki megtekintheti.

Több ezer kötetből álló kath. theologiai könyvtár. 1362

Nagyvárad város

VILLAMOS MŰVE

Értési a n. érd. **izzólámpa körtéket** tart raktáron 3. legfeljebb 3/4 watt fogyasztással gyertyánként, melyek legolcsóbb árú kaphatók. **A sima izzólámpa ára darabonként 72 fillér**, homályos (matt), sárga fényképesz lámpák és mindenemű izzólámpa különlegességek ugyancsak kártyán kerülnek eladásra. Ugyanett kaphatók **nerst-lámpák** és **osmium-lámpák** gyertyánként 1/2 watt fogyasztással.

Csillárok, és villamosmotorok eredeti gyári árak mellett

kaphatók A villamos mű igazgatósága elvállalja

— villamosvilágítási —

és erőátviteli berendezések felszerelését, bővítését, átalakítását, javítását, ivlápák kezelését, hozzávaló szénpálcák szállítását, berakását és minden e szakmába vágó munkálatokat a legolcsóbb ár mellett.

Nagyobb megrendeléseknél megfelelő engedmény. Költségvetések ingyen.

Villamos szerelők felvételnek a villamos műnél.